

جهان ممکنات

رابطه های بین موضوع و محمول قضایای حملی

- ضروری = وجوبی = اجتناب ناپذیر = حتمی ← خدا موجود است. / مثلث سه ضلعی است. (مفهوم موضوع و محمول همواره با هم هستند).
- امتناعی = نشدنی = محال ← شریک خدا موجود است. / مثلث چهار ضلعی است. (مفهوم موضوع و محمول هیچ گاه با هم نیستند).
- امکانی = حالت تساوی = اجتناب پذیر = غیرحتمی ← انسان موجود است. / مثلث قائم الزاویه است. (مفهوم موضوع و محمول می توانند با هم باشند و می توانند با هم نباشند).

رابطه هر موضوع با وجود (موجود بودن) - وجود محمول آن است

۱- واجب الوجود

- بالذات : موجود ذاتاً واجب : خدا
- بالغیر : موجود ذاتاً ممکن (به واسطه دیگری به وجود آمده و ناشی از ذات اشیاء نیست). : انسان

۲- ممکن الوجود (بالذات)

- موجود ذاتاً ممکن : انسان و سیمرغ

۳- ممتنع الوجود

- بالذات : ناموجود ذاتاً ممتنع : مثلث چهار ضلعی
- بالغیر : ناموجود ذاتاً ممکن : سیمرغ

نسبت های چهارگانه در تقسیم های وجود (ماهیت)

- همه با هم تباین به جز ممکن بالذات با بالغیرها (واجب و ممتنع) که مطلق است.

نکات تکمیلی

- ممکن بالغیر نداریم، چون حالت تساوی به واسطه علت به وجود نمی آید.
- ذات ممکنات نه مستلزم وجود است نه مستلزم عدم.
- هر ممکنی که وجود دارد، واجب بالغیر است.
- عدم علت واجب برای ضرورت ممکنات موجود، وجوب عدم آن ها است.
- محدود و نامحدود بودن ممکنات ربطی به نیاز آن ها به واجب ندارد.
- هر موجودی یا ذاتاً واجب است یا ذاتاً ممکن .
- هر ناموجودی یا ذاتاً ممتنع است یا ذاتاً ممکن.
- همه موجودات عالم غیرخدا ممکن هستند.